

**ШАПКА
ПЪЛНА С НЕБЕ**

АО

TERRY PRATCHETT

A HAT FULL OF SKY

© Terry and Lyn Pratchett, 2004

First published in 2004 by

**Random House Children's Publishers UK which is part of
the Penguin Random House group of companies**

illustrations copyright © Paul Kidby

DISCWORLD® is a trade mark registered by Terry Pratchett

All rights reserved.

Тази творба е художествено произведение. Описаните имена, персонажи, места и случки са продукт на въображението на автора. Всички изказвания, случки, описания, информация и материали от всякакъв друг вид, съдържащи се в произведението, са само и единствено с цел забавление и не трябва да се разчита на тяхната точност, нито да бъдат правени опити да бъдат възпроизведени, тъй като това може да доведе до наранявания. Всички права запазени. Никаква част от тази книга не може да бъде ползвана или възпроизвеждана без изричното знание и писменото позволение на издателя.

ШАПКА ПЪЛНА С НЕБЕ

© Архонт – О, 2023

Всички права запазени.

Автор: © Тери Пратчет

Илюстрации: © Пол Кидби

Превод: © Катя Анчева

Редактор: Весела Петрова

Коректор: Ива Стефанова, Лора Бранева

Предпечат: Студиото на А

Издател: Архонт – О

Английска, второ издание

ISBN 978-954-422-152-2

ТЕРИ ПРАГЧЕТ

**ШАПКА
ПЪЛНА С НЕБЕ**

София, 2023

Въведение

Из „Феерични същества и как да ги избягваме“ от госпожица Проникация Загадини

Нак Мак Фигъл

(наричани още пиктси, Волния народец, дребосъците и „незнайно лице или лица, твърде вероятно въоръжени“)

Нак Мак Фигъл са най-опасните от всички феерични раси, особено в пияно състояние. Те обичат да пият, да се бият и да крадат и действително биха откраднали всичко, което не е заковано. Ако е заковано, ще откраднат и пироните.

Въпреки всичко онези, които успеят да ги опознаят и да оцелеят, казват, че Нак Мак Фигъл са и поразително предани, силни, упорити, смели и по техен си начин доста морални (например не крадат от хора, които нямат нищичко).

Средностатистическият фигъл (фигълките са рядкост – *вж по-долу*) е около педя висок, риж, целият син от татуировки и багрило от

сърпица и щом сте толкова близо до него, вероятно се кани да ви цапардоса.

Облечен е само с някаква стара препаска, понеже клановата принадлежност сред фигълите се демонстрира с татуировките. Възможно е да носи и шлем от заешки череп, фигълите често украсяват брадите и косите си с пера, мъниста и каквото им скимне. Почти гарантирано носят мечове, макар че те са предимно за показ, тъй като предпочитаната бойна техника при тях са ритниците и главите им.

История и религия

Произходът на Нак Мак Фигъл се губи в прословутите Мъгли на времето. Фигълите твърдят, че са били прогонени от Страната на феите, понеже са се противопоставили на злостното и тиранично господство на кралицата на феите. Според други те просто са били изхвърлени от там заради пианство.

Религията им, ако изобщо има такава, е малко известна, освен един факт: пиктсите вярват, че са мъртви. Нашият свят със своето слънце, планини, сини небеса и разни неща, с които могат да се сбият, им харесва. Такъв удивителен свят според тях не може да е отворен просто за *кого да е*. Значи трябва да е някакъв вид рай или Валхала, където храбрите войни отиват след смъртта си. Ето защо по някаква причина вече са живели нейде и като са умрели, им е било позволено да дойдат тук, понеже са били толкова *добри*.

Тази теория е *доста* неправилна, понеже, както знаем, вярно е тъкмо обратното.

Кончината на някой фигъл не се оплаква много. Ако се жали, то е само защото побратимите му съжаляват, че не е прекарал повече време с тях, преди да се върне в страната на живите, която те наричат „последни свет“.

Бит и обичаи

Клановете на Нак Мак Фигъл предпочитат да живеят в погребални могили на древни крале, където си правят уютни ниши сред златото. Обикновено върху могилите растат една-две трънки или бъз. На фигълите особено им допадат стари, хралупести бъзови дървета, които използват като комини за огнищата си. И разбира се, трябва да има заешка дупка или поне да изглежда точно като заешка дупка. Около нея ще има заешки дарадонки и дори няколко фъндъчета заешка козина, ако фигълите са в особено творческо настроение.

Обиталището на фигълите под дупката наподобява кошер, но с доста по-малко мед и доста повече жилене.

Причината за това е, че женските рожби са твърде голяма рядкост при фигълите. И може би тъкмо заради това фигълките раждат по много рожби, много начесто и много бързо. Новородените са колкото грахчета, но растат изключително бързо, ако се хранят добре (фигълите обичат да живеят в близост до хора, за да могат да крадат краве и овче мляко за целта).

„Кралицата“ на клана се нарича келда, която с напредването на годините става майка на повечето от тях. Мъжът ѝ е известен като „големец“. Когато се роди женска рожба – а това не се случва често – тя остава при майка си да научи *тайнствованията*, т.е. тайните на келдерлъка. Щом стане достатъчно голяма за омъжване, тя *трябва да напусне клана*, като взема със себе си няколко от братята си за охрана по дългия път.

Обикновено пътува до някой клан без келда. Много, много рядко, ако няма клан без келда, тя се запознава с *фигъли* от няколко клана и основава съвсем нов клан с ново име и отделна могила. Също така си избира и мъж. А след това, тъй като думата ѝ е абсолютен закон сред нейния клан и не може да не се зачита, тя рядко се отдалечава от могилата. Става кралица и същевременно пленница на собственото си кралство.

Веднъж обаче само за няколко дни се случи келда да е момиче от човешката раса...

ФИГЪЛСКИ РЕЧНИК

адаптиран за по-деликатните

Дългучи: човешки същества.

Дрънколевани: глупости, врели-некипели.

Дъртофелница: стара жена.

Мочник: нужник.

Кривунци!: принципно възклицание, което може да значи всичко – от „Боже мой!“ до „Е сега вече си изпуснах нервите и лошо ти се пише“.

Да опушиш своята/неговата/нейната тегоба:
да се примириш със своята/неговата/нейната съдба.

Зврака: много важно задължение, в което се корени традиция и магия. Не е птица.

Шашаво: странно, чудато; незнайно защо понякога означава и нещо продълговато.

Вещурия: вещица на всякаква възраст.

Вещерлък/вещурлък: всичко, правено от вещица.

Тайнствувания: тайни.

Баламурник: непрокопсаник.

Натарлянкан: уверяват ме, че това значи „уморен“.

Смарангесник: най-общо – неприятен човек.

Вонещилник: наистина неприятен човек.

Уфсе: рунтави неща, които пасат трева и викат „бее“; лесно се бъркат с печатарския термин.

Гъопавник: вж баламурник.

Специален овчи цяр: вероятно домашна скоросмъртница, колкото и да съжалявам да го призная. Никой не знае как действа на овцете, но се говори, че по глътка от него се отразява добре на овчарите в студена зимна нощ, а на фигълите – по всяко време. Не се опитвайте да го правите вкъщи.

Леле: най-общ израз на отчаяние.

Глава I ИЗПРОВОДЯК

Появи се спрацене по хълмовете като невидима мъгла. Движението без тяло го уморяваше и то се влачеше много бавно. Вече не мислеше. Последната му мисъл беше от преди месеци, когато мозъкът, който вършеше работата, умря. Все умираха. Та сега отново беше голо и уплашено.

Би могло да се скрие в едно от петнисто-белия същества, които проблясваха нервно, докато пълзеше по торфа. Но техните мозъци бяха безполезни, способни да мислят само за трева и правене на други същества, които викат „бее“. Не. Нямаше да му свършат работа. На него му трябваше, трябваше му нещо по-добро, силен ум, волево съзнание, разум, който да го пази в безопасност.

То затърси...

Новите ботуши бяха съвсем сбъркани. Твърди и лъскави. Лъскави ботуши! Срамота!

Чисти ботуши – това вече е различно. Нищо лошо няма да се сложи малко вакса на ботушите да не пропускат влага. Но едни ботуши трябва да служат за работа. Не би следвало да *лъщят*.

Тифани Сболки, застанала на килимчето наред стаята си, поклати глава. Трябваше да ги поожули тия нелепици възможно най-скоро.

Имаше и нова сламена шапка. С панделка. Таеше известни задръжки и за нея.

Опита се да се огледа, което не беше лесно, понеже огледалцето бе едва колкото шепата ѝ, при това напукано и покрито с петна. Налагаше се да го мести насам-натам, опитвайки се да види колкото може повече от себе си и да запомни как си пасват частите.

Но днес... е, обикновено не правеше подобни неща у дома, но днес беше важно да изглежда добре, и понеже нямаше никого наоколо...

Тя постави огледалцето на паянтовата масичка до леглото, застана в средата на овехтялото килимче, затвори очи и каза:

– Виж ме.

Идалеч из хълмовете нещо, някакво същество без тяло и без глава, но с неистов глад и безкраен страх, усети силата.

Щеше да започне да души въздуха, ако имаше нос.

То затърси.

И откри.

Колко странно съзнание, като сбор от съзнания, вградени едно в друго, все по-навътре и по-навътре! Толкова силно! Толкова близко!

То леко смени посоката и малко поускори. При движението си издаваше жужене като от рояк мухи.

*Овцете, разтревожени за миг от онова, което не можеха да видят или подушат, пробляха...
... и отново запасоха.*

Тифани отвори очи. И ето я – на няколко крачки от себе си. Виждаше тила на собствената си глава.

Внимателно тръгна през стаята, без да поглежда надолу към ходещото си Аз, понеже беше открила, че щом го направи, трикът приключва.

Беше доста трудно да се движи така, но най-накрая застана пред себе си и се огледа от глава до пети.

Кафява коса в комплект с кафяви очи... е, нищо не можеше да направи по въпроса. Поне косата ѝ беше чиста и лицето ѝ – измито.

Роклята обаче беше нова, което малко подобряваше нещата. Тъй като в семейство Сболки беше твърде необичайно да се купуват нови дрехи, роклята, разбира се, беше толкова голяма, та „да я израсне“. Но пък беше бледозелена и всъщност не се влачеше по пода. С лъскавите нови ботуши и сламената шапка Тифани приличаше на... фермерска

щерка, доста порядъчна, тръгнала за първата си работа. Ставаше за целта.

Оттук можеше да види островърхата шапка на главата си, но трябваше да се вгледа внимателно. Беше като проблясък във въздуха, изчезващ миг след като го зърнеш. Затова и се притесни за новата сламена шапка, но тя просто мина през нея, сякаш изобщо я нямаше там.

Беше така, защото по някакъв начин наистина я нямаше там. Беше невидима, освен под дъжда. Слънцето и вятърът минаваха през нея, но дъждът и снегът някак си я виждаха и се отнасяха така, сякаш е истинска.

Даде ѝ я най-великата вещица на света, истинска вещица с черна рокля, черна шапка и очи, които минават през теб както терпентин през болна овца. Беше нещо като награда. Тифани беше направила магия, сериозна магия. Преди да я направи, тя не знаеше, че може, а като я правеше, не знаеше, че я прави, пък след като я направи, не знаеше как е успяла. Сега трябваше да се *научи* как.

– Не ме виждай – изрече тя. Образът ѝ... или каквото беше там, защото не беше сигурна за този трик... изчезна.

Първият път, когато го направи, беше стряскащо. Но *открай време* ѝ беше лесно да се вижда, най-малкото в главата си. Всичките ѝ спомени бяха по-скоро като малки рисунки на нея самата как прави разни неща или наблюдава разни неща, отколкото от онова, което е видяла през двете дупки отпред на главата си.

Имаше една част от нея, която винаги я наблюдаваше.

Госпожица Загадини – друга вещица, с която се говореше по-лесно, отколкото с онази, дала шапката на Тифани – ѝ беше казала, че една вещица трябва да знае как да „стои настрана“ и че щяла да разбере повече, като развие дарбата си, така че Тифани прие „виж ме“ за част от това.

Понякога Тифани си мислеше, че трябва да говори с госпожица Загадини за „виж ме“, понеже ѝ се струваше, че хем излиза от тялото си, хем остава в нещо като призрачно тяло, което може да се движи насам-натам. Всичко беше наред, докато призрачните ѝ очи не погледнеха надолу да видят, че *наистина* е просто едно призрачно тяло. В подобни случаи някаква част от нея се паникьосваше и тя моментално се озоваваше в плътното си тяло. В крайна сметка реши да запази тайната за себе си. На учителите не бива да се казва *всичко*. Както и да е, трикът си беше много удобен при липса на огледало.

Госпожица Загадини беше нещо като откривател на вещици. Явно така се действаше при вещерлъка. Някои вещици хвърляха по някое вещерско око за обещаващи момиченца и им намираха по-възрастна вещица, която да им помага. Не те учеха как да правиш вещерлък. Учеха те как да схванеш какво правиш.

Вещиците бяха донякъде като котките. Не обичаха особено да си правят компания, но

определено обичаха да знаят къде са всички останали вещици, просто в случай че им потрябват. А онова, за което можеха да потрябват, беше да ти кажат по приятелски, че започваш да изкукуригваш.

Вещиците не са боязливи, както обясни госпожица Загадини, но има нещо, което, макар и да не говорят за него, плаши дори по-могъщите – наричат го „да тръгнеш на зле“. Прекалено лесно е да се унесеш в небрежни гадорийки, понеже имаш власт, а другите нямат, прекалено лесно е да решиш, че останалите нямат особено значение, прекалено лесно е да си мислиш, че понятия като добро и зло не се отнасят за *теб*. А в края на *този* път се оказваш изкукуригала, с лиги на уста и сам-сама в захаросана къщичка, където си отглеждаш брадавици по носа.

Вещиците имаха нужда да знаят, че ги наглеждат други вещици.

И ето защо шапката е тук, реши Тифани. Можеше да я докосне по всяко време, стига да затвореше очи. Беше нещо като подсещачка...

– Тифани! – извика майка ѝ от стълбите. – Госпожица Загадини е тук!

Вчера Тифани каза сбогом на баба Сболки... Железните колела на старата овчарска къщурка бяха наполовина затънали в торфа, високо горе на баирчината. Тумбестата печка, килната на една страна сред тревата, беше чер-